

4. Sobotovich, E.F. (1976). *Nedostatki zvukoproiznosheniia u detei doshkolnogo vozrasta i metody ih preodoleniia* [Disadvantages of spelling of preschool children, and methods of overcoming them]. Leningrad.

УДК: 376-056.26: 617.75: 376.015.3: 159.952.13J-053.4

РОЗВИВАЛЬНО-КОРЕКЦІЙНА РОБОТА ПСИХОЛОГА ЗІ СЛАБОЗОРИМИ ДОШКІЛЬНИКАМИ З ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ

Костенко Т. М.

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України,
старший науковий співробітник

У статті представлені основні аспекти роботи психолога зі слабозорими дошкільниками: напрями, завдання, принципи. Запропоновано комплекс занять, спрямованих на формування пізнавальної активності слабозорих дошкільників.

Ключові слова: пізнавальна активність, слабозорі дошкільники, розвивально-корекційна робота, заняття.

Костенко Т. Н.

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України,
старший науковий співробітник

РАЗВИВАЮЩЕ-КОРРЕКЦИОННАЯ РАБОТА ПСИХОЛОГА СО СЛАБОВИДЯЩИМИ ДОШКОЛЬНИКАМИ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ

В статье представлены основные аспекты работы психолога со слабовидящими дошкольниками: направления, задачи, принципы. Предложен комплекс занятий направленных на формирование познавательной активности слабовидящих дошкольников.

Ключевые слова: познавательная активность, слабовидящие дошкольники, развивающе-коррекционная работа, занятия.

Tetiana Kostenko

Institute of Special Pedagogy
The National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine,
Senior research fellow

TRAINING-CORRECTION PSYCHOLOGIST WITH VISUALLY IMPAIRED PRESCHOOL CHILDREN ON THE FORMATION OF COGNITIVE ACTIVITY

The paper presents the main aspects of the psychology of visually impaired preschoolers: trends, objectives, principles. The complex of exercises aimed at building cognitive activity visually impaired preschool children.

Keywords: cognitive activity, visually impaired preschooler developmental-correction, exercise.

Комплексна методика формування пізнавальної активності слабозорих дошкільників розрахована на роботу: з групою дітей старшого дошкільного віку (5-6 років), котрі виховуються в умовах дитячого навчального закладу для дітей з порушеннями зору; з вихователями, які працюють безпосередньо з даною групою й усіма педагогами, які беруть участь у **навчально-виховному** процесі навчального закладу; з батьками, діти відвідують дошкільний навчальний заклад.

Основна частина комплексної методики спрямована на формування пізнавальної активності через вплив на **внутрішні** передумови її формування засобами комплексної навчально-розвивальної та розвивально-корекційної групової роботи зі слабозорими дошкільниками.

Розвивально-корекційна робота спрямована на формування пізнавальної активності слабозорих дошкільників через: забезпечення позитивного емоційного ставлення до вирішення завдань; забезпечення позитивного емоційного ставлення до змістової сторони діяльності; забезпечення динаміки емоційного стану; створення ситуації досягнення поставленої мети; супровід у подоланні зовнішніх і внутрішніх перешкод у досягненні мети; стимулювання до самостійного пошуку розв'язання завдань; забезпечення виконання завдання та отримання результату; опосередкований вплив на швидкість і якість виконання завдань; підтримку в разі труднощів під час виконання завдань.

Основними напрямками роботи з формування пізнавальної активності слабозорих дошкільників є: розвиток індивідуальних пізнавальних можливостей слабозорої дитини через розвивальні групові заняття психолога (педагога) з дітьми; розвиток пізнавальної активності, пізнавального інтересу, допитливості, формування мотивації

до навчання через розвивально-корекційні заняття психолога (педагога) з дітьми.

Дані напрями роботи дадуть змогу вирішити наступні завдання: підвищення рівня пізнавальної активності; підвищення рівня зацікавленості в новому й невідомому; формування здатності до прогнозування; формування пошукової активності; розширення знань про навколишній світ; сприяння мотивації до навчання.

Особливість занять у тому, що вони спрямовані не лише на формування пізнавальної активності, а й на розвиток соціально-перцептивних здібностей і реалізацію факторів розвитку (модальності специфічних, довільної регуляції, енергетичного забезпечення). Матеріал занять охоплює перехід від первинної перцепції, заснованої на сприйнятті сигналів першої сигнальної системи, до соціальної перцепції, необхідної слабозорим дітям дошкільного віку.

Розвиток соціальної перцепції, емоційної сенситивності, емоційної близькості служить основою механізмів розвитку мозкових структур, які беруть участь в акті спілкування і відповідають за **соціально-емоційний** розвиток слабозорої дитини.

У комплексній методиці враховані вікові особливості психіки слабозорих дітей дошкільного віку: образне мислення, переважання емоційного компонента в досвіді, провідний вид діяльності — сюжетно-рольова гра та фізіологічні особливості дітей даної категорії (діагнози лікаря).

Методика має розвивальний (оптимізація умов та стимулювання розвитку соціальної впевненості слабозорої дитини) і профілактичний **характер** (запобігання соціально пасивної, невпевненої поведінки і пов'язаних з цим психоемоційних проблем).

Заняття з формування пізнавальної активності слабозорих дошкільників проводяться з групою дітей (до 10 осіб), тривалістю 20-30 хв. Тривалість заняття залежить від якості уваги, активності та поведінки дітей. Кожне заняття має свою тему та мету. Заняття складаються із завдань, ігор, тематичного малювання, бесід, рольових програвань ситуацій, вправ на самопізнання. На заняттях залежно від ситуації психолог має допомагати дітям: підказувати, натякати, спонукати до діяльності, заохочувати, наводити приклади. Заняття проводяться в кімнаті для занять (або в кабінеті психолога) з партами, стільцями й місцем з килимом для проведення фізхвилинок та ігор.

Таким чином, ми пропонуємо комплекс занять психолога зі старшими слабозорими дошкільниками, спрямованих на формування пізнавальної активності.

ЗАНЯТТЯ 1.

ТЕМА: ЗНАЙОМСТВО

МЕТА: допомогти дітям знайти контакт один з одним, узагальнити знання дітей про процедуру знайомства, згуртувати дітей для колективної роботи, зняти психоемоційне напруження, розвивати пізнавальну активність.

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям вивчити віршик-вітання з відповідними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

Треба в коло вже нам стати (діти стають у коло)

І заняття розпочати, (беруться за руки)

Тож ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)

Руку дружби протягни, (протягують руки у центр кола)

Вправа 2. «Серце».

Обладнання: маленькі паперові сердечка, велике паперове серце, олівці, фломастери, клей.

Інструкція: психолог просить дітей: «Діти давайте з вами станемо так, щоб утворилася форма серця. Кожному з вас я дам паперове сердечко, після чого кожен з вас по черзі стане в центр нашого великого серця і назве своє ім'я так, як вам подобається, щоб вас називали, і знову стане на своє місце».

Психолог. Тепер подивіться, що я вам принесла (розгортається велике серце з паперу). Подивіться, якого воно розміру? А про яких людей говорять, що в них «велике серце»?

Якщо діти не можуть відповісти, психолог пояснює їм.

На цьому великому серці є місце для кожного з вас. Зараз ви в цьому переконаєтесь. У кожного з вас є маленькі паперові сердечка, на яких вам потрібно намалювати подарунок для своїх друзів і вихователів.

Допомога. Якщо діти не знають, що малювати, психолог наводить приклад, що це можуть бути квіти, іграшки, книги і таке інше.

Після того як діти закінчили малювати, психолог пропонує дітям приклеїти свої подарунки на велике серце.

Психолог. Діти, подивіться, на великому серці зайшлося місце кожному з вас. Знайдіть оченятами кожний своє сердечко (велике серце психолог тримає на відстані). Подивіться, скільки тут квітів, машин, ляльок, і всі ці подарунки для вас. Ви сьогодні зробили справу, яка притаманна людині з великим серцем — подарували друзям

та вихователям дарунки. Це велике серце з маленькими сердечками я повішаю у вас у групі, і коли вам стане погано, сумно, самотньо, ви підійдіть до цього серця, подивіться на нього і згадайте, що є велике серце, в якому є місце для вас, а поряд серця ваших друзів, які завжди зможуть вас розрадити в такі хвилини.

Вправа 3. «Мікрофон».

Обладнання: мікрофон.

Інструкція: психолог підходить до кожної дитини з мікрофоном та ставить запитання.

Психолог. Діти, що це в мене в руці (мікрофон). Що це таке і для чого він людині? Хто ним користується?

Ви правильно відповіли, я зараз з його допомогою спробую взяти у вас інтерв'ю, за допомогою запитань дізнаюся щось цікаве про вас. Ви вмієте відповідати на запитання?

— Як вас звати?

— Чи подобається вам ходити до дитячого садка? Чому?

— Чим ви любите займатися в садку? Вдома?

— Який улюблений мультик, казка?

— Про що мрієте?

Ви всі молодці. Тепер ви спробуєте взяти в мене інтерв'ю і поставити мені запитання.

Діти, тримаючи в руці мікрофон, по черзі ставлять запитання психологу, але вони не мають повторюватися.

Вправа 4. «Посмішка по колу».

Психолог пропонує дітям вивчити віршик-прощання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься кожне заняття.

В коло знову всі ставайте, (діти стають в коло)

Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)

Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)

До сусіда посміхніться, (посміхаються)

Вправа 5. «Зворотний зв'язок».

Психолог цікавиться враженнями дітей від заняття.

— Що сподобалось, що ні?

Дякує за роботу та запрошує на наступне заняття.

ТЕМА: ЛЮДИНА

ЗАНЯТТЯ 2.

МЕТА: дати дітям уявлення про живу і неживу природу; розвивати увагу, логічне мислення, пам'ять, спостережливість, пізнавальну

активність; виховувати естетичність та охайність у зовнішньому вигляді; бережливе ставлення до свого здоров'я.

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям повторити віршик-вітання з відповідними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

Треба в коло вже нам стати (діти стають у коло)

І заняття розпочати, (беруться за руки)

Тож ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)

Руку дружби протягни, (протягують руки у центр кола)

Вправа 2. Бесіда «Людина — жива істота».

Психолог. Діти, а ви знаєте, все, що нас оточує — це природа і предмети, зроблені руками людини.

Уся природа поділяється на живу та неживу.

Жива — людина, рослина, тварина. (Народжуються, ростуть, живляться, вмирають)

Нежива — земля, сонце, зорі, небо, вода.

Зроблено руками людини — стіл, вікно, дошка, машина, лялька.

Почнемо з людини. Подивіться на себе та своїх друзів, роздивіться, придивіться. А тепер спробуйте відгадати:

— *Горищик, розумом наповнений, сім дірочок у ньому зроблено (голова).*

— *Зробіть відкриття і назвіть сім дірочок (вуха, очі, ніздрі, рот).*

— *Один говорить, двоє слухають і двоє дивляться (рот, вуха, очі).*

Вправа 3. Ознайомлення з частинами тіла людини.

Психолог. Я вам зараз зачитаю уривок з казки «Золотий ключик, або Пригоди Буратіно» і ми будемо знайомитися з назвами частин тіла людини.

Уривок з казки

Карло ввійшов у комірку, сів на єдиний стілець біля безногого столу і, покрутивши поліно, почав ножем вирізати ляльку.

«Як би мені її назвати? — міркував Карло. — Назву я її Буратіно. Це ім'я принесе мені щастя».

Насамперед вирізав він на поліні волосся, потім лоба, потім очі... Раптом очі самі розплющилися і вп'ялися в нього поглядом. Карло й виду не подав, що злякався, тільки ласкаво спитав:

— Дерев'яні очка, чому це ви так дивитесь на мене?

Але лялька мовчала — адже в неї ще не було рота. Карло вистругав щічки, потім вистругав носа — звичайного носа... Раптом ніс сам почав витягуватися, рости, і вийшов такий довгий ніс, що Карло навіть кркнув:

— Негарно, задовгий...

І почав зрізати в носа кінчик. Та де там! Ніс крутився, викручувався, та такий і залишився — довгий-предовгий, цікавий, гострий ніс.

Карло взявся до рота. Та ледве встиг він вирізати губи, — рот одразу розтулився:

— Хи-хи-хи! Ха-ха-ха!

І висунувся з нього, дражнячись, вузенький червоний язик. Карло, вже не звертаючи уваги на всі ці витівки, і далі стругав, вирізував...

Зробив ляльці підборіддя, шию, плечі, тулуб, руки. Та тільки-но закінчив він вистругувати останній пальчик, Буратіно почав лупцювати кулачками Карлоpolisині, щипати його талоскотати.

— Слухай, — сказав Карло суворо, — я ж тебе ще не скінчив майструвати, а тив же заходився пусувати... Що ж воно далі буде? Га? І він суворо подивився на Буратіно.

І Буратіно круглими, якумиші, очицями, дивився на тата Карло. Карло зробив йому з трісочки довгі ноги з великими ступнями.

Вправа 4. Кольоровий диктант.

Обладнання: картки з намальованим Буратіно, кольорові олівці.

Психолог. У кожного з вас є Буратіно. Спробуємо його частини тіла розфарбувати: ніс — жовтого кольору, рот — червоного, очі — синього, волосся — жовтого, капелюх — зеленого.

Заштрихуйте шорти прямими лініями.

— Полічіть, скільки пальців на одній руці у Буратіно, а у вас? Чи є різниця?

— Скільки рук у Буратіно, очей? А у вас? Чи є різниця?

ПО

Вправа 5. «Мальвіна».

Обладнання: картки з намальованим зображенням Мальвіни, кольорові олівці.

Психолог. Згадайте, у Буратіно була подружка, як її звали? У вас на аркушах є портрет Мальвіни, домалюйте ту частину тіла, якої не вистачає.

Психолог. А тепер пригадайте казку і скажіть, хто відноситься до живої природи Мальвіна чи Буратіно і до неживої?

Вправа 6. Гра «Жива — нежива природа».

Інструкція. Психолог називає предмети, що відносяться до живої або до неживої природи. Діти, почувши предмет, що відноситься до живої природи, мають заплескати в долоньки.

Дівчина, сонце, парта, собака, садок, земля, олівець, квітка, сонце, зайчик.

Вправа 7. «Посмішка по колу».

Психолог пропонує дітям стати в коло і повторити віршик-прощання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься кожне заняття.

В коло знову всі ставайте, (діти стають в коло)

Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)

Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)

Досусідко посміхніться, (посміхаються)

Вправа 8. «Зворотний зв'язок».

Психолог цікавиться враженнями дітей від заняття.

— Що сподобалось, що ні?

Дякує за роботу та запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ 3.

ТЕМА: ЖИВ-БУВ Я

МЕТА: формувати у дітей узагальнений образ «Я», допомогти пізнати себе, розвивати правильну уяву про себе, формувати аде-

кватне самооцінювання, позитивне ставлення до себе, закріпити моральні орієнтири дитини.

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям повторити віршик-вітання з відповідними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

Треба в коло вже нам стати (діти стають у коло)

І заняття розпочати, (беруться за руки)

Тож ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)

Руку дружби протягни, (протягують руки у центр кола)

Вправа 2. «Люстерко».

Обладнання: маленькі люстерка на кожну дитину, аркуші паперу з веселим, похмурих та сердитим обличчям, чисті аркуші, олівці.

Психолог. Хто такий я? Що я значу?

Відповісти зуміє хто?

Я себе в люстерці бачу?

Ну який жея? Який?

Діти роздивіться себе в люстерці. Що ви там бачите?

Відповіді дітей...

Психолог. Обличчя людини можна читати, наче книгу. Уважно придивившись до нього, можна зрозуміти настрій, почуття.

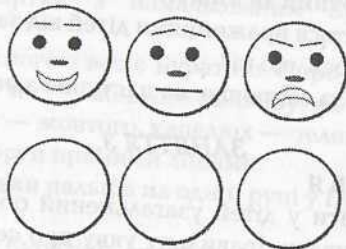
У ізас па аркуші є 3 обличчя, намалюйте за зразком: веселе, спокійне та сердите.

Вправа-гра 3. «Маски настрою».

Обладнання: 3 маски з веселим, сумним та спокійним обличчям.

Інструкція. Психолог показує дітям маску, діти мають відтворити її на своєму обличчі.

Маска радості. Від радості обличчя людини осяюється усмішкою. Не тільки рот усміхається, а й очі, брови, щоки, навіть ніс. Якщо ж усміхаються тільки губи, а очі мовчать, то така усмішка нешира, щось заважає людині радіти всією душею.

Маска суму. Сум — це печаль, плач, тягар. Сум пригнічує людину, і вона стає ніби менша зростом. Похмурий настрій робить очі невеселими, губи щільно зімкнутими, їх куточки опущені.

Маска спокою. Спокій розслабляє людину. Тому на її обличчі все відпочиває: очі нешироко розкриті, лінія рота пряма — губи не усміхаються і не сумують.

Вправа-гра 4. «Мій настрій».

Обладнання: малюнки або предмети (м'яч, квітка, Баба Яга, шприц, повітряні кулька, хмара з дощем, вовк, сонечко, павук).

Інструкція. Психолог показує дітям малюнки або предмети (м'яч, квітка, Баба Яга, шприц, повітряні кулька, хмара з дощем, вовк, сонечко, павук), а діти мають на обличчі відтворити настрій (радість, спокій, сум), який викликає цей предмет.

Вправа 5. «Який я?».

Інструкція. Психолог звертається до кожної дитини із запитаннями. Діти мають відповісти.

Психолог. Ви вже роздивилися на себе в люстерка, тож вам легко буде відповісти на мої запитання:

— Якого кольору у вас волосся?

— Якого кольору у вас очі?

— Який зараз у вас настрій?

Вправа 6. «Намалюй себе».

Обладнання. Аркуші паперу, на яких по краях зображені кульки з написами людських якостей (добрий, злий, ввічливий, щедрий, жадібний, забіяка, чесний, обманщик), а в центрі пуста місце, кольорові олівці.

Інструкція. Діти мають в центрі намалювати себе та зафарбувати кольоровими олівцями ті кульки, якості яких є у дітей. Якщо таких якостей немає, то кульку не зафарбовувати.

Вправа 7. «Посмішка по колу».

Психолог пропонує дітям стати в коло і повторити віршик-прощання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься кожне заняття.

В коло знову всі ставайте, (діти стають в коло)

Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)

Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)

До сусіда посміхніться, (посміхаються)

Вправа 8. «Зворотний зв'язок».

Психолог цікавиться враженнями дітей від заняття.

— Що сподобалось, що ні?

Дякує за роботу та запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ 4.

ТЕМА: ПРАВА ДІТЕЙ

МЕТА: ознайомити дітей з їх правами (за Конвенцією), учити розуміти їх та поважати права інших; виховувати взаєморозуміння, повагу до інших, самоповагу.

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям повторити віршик-вітання з відповідними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

Треба в коло вже нам стати (діти стають у коло)

І заняття розпочати, (беруться за руки)

Тож ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)

Руку дружба протягни, (протягують руки у центр кола)

Вправа-гра 2. «Подивись на друга».

Інструкція. Діти об'єднуються у пари, роздивляються своїх партнерів. На прохання психолога спочатку називають спільне, що є між ними (очі, волосся, посмішка), а потім — відмінне (колір шкіри, очей, волосся).

Психолог. Діти, ви всі чимось схожі, а чимось відмінні одне від одного. Ви кожен є неповторним, індивідуальним, таких як ви більше немає.

Вправа 3. Бесіда про права дітей.

Психолог. Ми такі різні, по-різному поведимося, але кожний із нас має серце, душу, почуття. Ми дуже любимо, коли нас поважають, люблять, слухають, на нас звертають увагу. Ми всі маємо однакові бажання: хочемо тепла та любові, здоров'я та щастя, хочемо мати друзів, час для гарного відпочинку, гри, а коли буде потрібна допомога, то ми хочемо її отримати. Особливо на це заслуговують маленькі діти. Це — їх права. Саме тому дорослі повинні оберігати дітей та їх права. Діти також повинні оберігати свої права та права інших дітей, бути хорошими друзями, привітними малюками.

Вправа 4. «Я маю право».

Обладнання. Картки із зображенням прав дітей на кожну дитину.

Інструкція. Психолог демонструє картки і розповідає про їх значення, після чого дається один екземпляр кожній дитині.

Психолог. Тепер ви всі не лише знаєте свої права, а й маєте можливість нагадати про їх своїм батькам. Вдома ви можете розмалювати їх та повісити на видному місці, аби дорослі завжди пам'ятали про їх та не порушували.

Вправа 5. «Дерево мрій».

Обладнання. Великий аркуш, на якому намальований стовбур дерева з гілками, листочки до дерева, кольорові олівці, фломастери, клей.

Інструкція. Психолог пропонує дітям взяти олівці та намалювати на листочках свої бажання, те, про що вони мріють, та приклеїти ці листочки до дерева.

Психолог. Діти, подивіться, яке в нас вийшло чудове дерево. Давайте ми його назвемо «дерево мрій». Всі мрії, якщо в них вірити, обов'язкове збудуться. Це дерево я передам вам у групу, де ви завжди зможете споглядати свою мрію і чекати її здійснення.

Вправа-гра 6. «Доповни речення».

Інструкція. Психолог починає розповідати про кожну дитину, а діти повинні доповнити його розповідь, пояснити, чому можна так про неї сказати.

- Саша скромний, адже він...
- Іванка ввічлива, бо вона...
- Леся чесна, тому що...
- Маринка добра, адже...
- Іруся справжня подруга, бо...

Вправа 7. «Посмішка по колу».

Психолог пропонує дітям стати в коло і повторити віршик-прощання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься кожне заняття.

В коло знову всі ставайте, (діти стають в коло)

Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)

Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)

Досусіда посміхніться, (посміхаються)

Вправа 8. «Зворотний зв'язок».

Психолог цікавиться враженнями дітей від заняття.

— Що сподобалось, що ні?

Дякує за роботу та запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ 5.

ТЕМА: ДРУЗИ НАШІ МЕНШІ

МЕТА: закріплювати знання дітей про тваринний світ; розвинути пам'ять, уяву, пізнавальну активність, вміння зображувати тварин за допомогою міміки, жестів, рухів; виховувати дбайливе ставлення до тварин.

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям повторити віршик-вітання з відповідними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

Треба в коло вже нам стати (діти стають у коло)

І заняття розпочати, (беруться за руки)

Тож ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)

Руку дружби протягни, (протягують руки у центр кола)

Вправа-гра 2. «Відгадай тварину».

Обладнання. Картки з зображенням тварин.

Інструкція. Дитина бере картку із зображенням тварини, не називаючи її намагається показати її за допомогою пантоміми. Діти відгадують, яку тварину задано.

Вправа 3. «Художники».

Обладнання. Картки із зображенням недомальованих тварин (вівця без ніг, собака без спини і хвоста, гуска без спини і крила, корова без спини), олівці.

Інструкція. Діти мають домалювати ті частини тіла тварин, які не встиг домалювати художник.

Вправа-гра 4. «Пташка — риба — звір».

Обладнання. Бубон.

Інструкція. Психолог тримає в руках бубон. Діти утворюють коло і по черзі повторюють: «Пташка — риба — звір». Коли психолог вдарить в бубон, той, хто в цей час промовляє слово, повинен назвати пташку, рибу або звіра відповідно до названого слова.

Вправа 5. «Що подумав Кіт».

Обладнання. Картки із зображенням тварин.

Інструкція. Дітям роздаються картки із зображенням тварин, а вони мають придумати, про що зараз думає їх тварина.

Вправа-гра 6. «Веселі асоціації».

Обладнання. Магнітофон, весела музика.

Інструкція. Кожна дитина придумує собі в уяві, якою б твариною стала, якби можна було перетворитися на тварину. Під веселу музику всі імітують танець тієї тварини, в яку вона перетворилася. Всі танцюють.

Вправа 7. «Посмішка по колу».

Психолог пропонує дітям стати в коло і повторити віршик-прощання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься кожне заняття.

В коло знову всі ставайте, (діти стають в коло)

Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)

Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)

До сусіда посміхніться, (посміхаються)

Вправа 8. «Зворотний зв'язок».

Психолог цікавиться враженнями дітей від заняття.

— Що сподобалось, що ні?

Дякує за роботу та запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ 6.

ТЕМА: МІЙ САДОК

МЕТА: вчити дітей користуватись вербальним та невербальним способом спілкування, спільно гратись, поважаючи одне одного; розвивати уяву, пам'ять, увагу, пізнавальну активність; виховувати доброзичливе ставлення до інших, повагу до працівників дитячого садка.

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям повторити віршик-вітання з відповідними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

Треба в коло вже нам стати (діти стають у коло)

І заняття розпочати, (беруться за руки)

Тож ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)

Руку дружби протягни, (протягують руки у центр кола)

Вправа 2. «Розкажи».

Обладнання. Фотокартки із зображенням приміщень дитячого садка (групи: зона, де проходять заняття, ігрова зона, спальня; музичної зали; фізкультурної зали; кабінету психолога, логопеда та дефектолога; кабінету офтальмолога та медсестри).

Інструкція. Психолог демонструє фотокартки, діти мають відгадати, що це за зона. Далі кожна дитина має вибрати свою улюблену зону та розповісти про свої улюблені там заняття.

Вправа-гра 3. «Відгадай і покажи».

Обладнання. Картки із зображенням предметів, пов'язаних з видами діяльності, якими діти займаються в дитячому садку (олівці, цифри, букви, ложка, м'яч, подушка), або предмети кольорові олівці, набір цифр, набір букв, ложка, м'яч, подушка.

Інструкція. Психолог демонструє картки або предмети, а діти мають відгадати, про який вид діяльності йде мова, пояснити, як

вони зрозуміли. Потім мають продемонструвати, як вони вміють використовувати цей предмет.

Психолог. Ви назвали пряме призначення цих предметів, ви молодці. А давайте тепер разом подумаємо, що ще можна робити з цими предметами.

Наприклад, *олівці*, невже ними можна лише малювати?

А от і **ні**, ними можна ще пограти. (Психолог бере до рук декілька кольорових олівців та просить дітей їх запам'ятати. Потім ховає їх за спину і просить дітей відгадати, які кольори були в руці).

Невже *цифра*ми можна лише рахувати?

А от і **ні**, ними теж можна ще пограти. (Психолог просить дітей відгадати загадки про цифри):

*Тонка, пряма і схожа на стеблинку,
Залізла вона у клітинку.
Така поважна і така примхлива,
Говорить, що відважна та смілива (одиниця)
Подивіться — ось вона,
Цифра дуже чепурна.
Шийку «гусачком» згинає,
Хвостик хвилькою здійсмає (два)*

*Разгачок і двагачок,
А між ними — язичок.
Цифра нас зачарувала.
Нускажіть, ївпізнали (три).*

А тепер вам завдання придумати, що можна робити ще ложкою.

Вправа 4. «Бесіда про дитячий садок».

Психолог запитує дітей:

- Чи подобається їм у дитячому садку?
- Хто доглядає, піклується про них у дитячому садку?

Після цього психолог пропонує дітям скласти правила поведінки у дитячому садку. (Бути чемним, бути добрим, нікого не ображати, поважати інших, слухати інших, допомагати іншим, пробачати інших).

Вправа 5. «Мій рідний садочок».

Обладнання. Аркуші чистого паперу, кольорові олівці, фломастери.

Інструкція. Психолог пропонує дітям намалювати свій дитячий садок, розповісти про нього, про своїх вихователів, друзів, настрій, з яким вони до нього йдуть.

Вправа 6. «Посмішка по колу».

Психолог пропонує дітям стати в коло і повторити віршик-прощання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься кожне заняття.

*В коло знову всі ставайте, (діти стають в коло)
Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)
Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)
Досусіда посміхніться, (посміхаються)*

Вправа 7. «Зворотний зв'язок».

Психолог цікавиться враженнями дітей від заняття.

— Що сподобалось, що ні?

Дякує за роботу та запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ 7.

ТЕМА: РОЗУМНИЙ БУДИНОЧОК

МЕТА: створити позитивний настрій, активізувати дітей; розвивати логічне мислення, увагу, мовлення; розвивати довільну увагу, дрібну моторику; розвивати вміння зосереджуватись, виконувати завдання, орієнтуючись на зразок; виховувати відповідальне ставлення до оточуючого світу; формувати повагу до однолітків.

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям повторити віршик-вітання з відповідними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

*Треба в коло вженам стати (діти стають у коло)
І заняття розпочати, (беруться за руки)
То ж ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)
Руку дружби протягни, (протягують руки у центр кола)*

Вправа 2. «Чарівний будинок».

Обладнання. Будинок, в якому шість дверей та ключі від них, казкові герої, які знаходяться за дверима, завдання для кожного казкового героя, грамоти «розумника» на кожну дитину.

Психолог. Подивіться, у мене в руці будинок розумних казкових героїв. У цьому будинку 6 дверей, які замкнені ключем, за кожними дверима живуть казкові герої, які для вас приготували випробування, якщо ви виконаєте всі завдання — отримаєте грамоту «розумника». Але ви повинні активно працювати, один одного не перебивати, слухати і поважати думку кожного.

Вправа-гра 3. «Щось тут не так».

Обладнання. Лисичка.

Психолог. Допоможіть мені відчинити перші двері.

За синіми дверима живе Лисичка, вона для вас приготувала гру «Щось тут не так». Тож уважно слухайте:

Гарбузи їдять малину,
Малюки ростуть підтином,
Жабеня летить в ракеті,
Космонавт спить в очереті.
Грак в пустелі заревів,
Крилатий лев гніздечко звив,
Тесляр сяє в небесах,
Місяць ремонтує дах.

Молодці, ви правильно виконали завдання Лисички, тож отримайте 2-й ключ від дверей нашого будиночка.

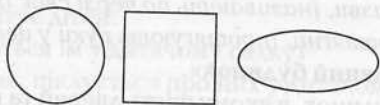
Вправа 4. «На що схоже?»

Обладнання. Ведмедик, на аркуші зображені геометричні фігури: коло, квадрат, овал; картки із зображеннями предметів круглої, квадратної, овальної форми.

Інструкція. Дітям роздаються картки, на яких зображені предмети, схожі на геометричні фігури. Коли психолог покаже коло, то діти мають підняти картки з круглими предметами, так само з квадратом та овалом.

Психолог. За другими дверима сховався ведмедик, який теж приготував вам завдання:

Покажіть ведмедику, що буває схожим на коло, квадрат, овал:

Діти, ви молодці з цим завданням теж впоралися, тож даю вам третій ключ.

Вправа 5. «Нісенітниця».

Обладнання.

Психолог. За цими дверима живе Котик, і у нього є для вас завдання «Нісенітниця».

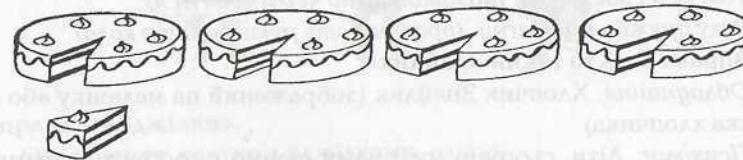
Спробуйте знайти невідповідності на малюнку і розказати, як все насправді має бути.

Молодці, отримуйте четвертий ключ.

Вправа 6. «Знайди шматочок».

Обладнання. Картки із зображенням торта без одного шматочка, шматочки до тортів, їжачок.

Психолог. За цими дверима сховався їжачок. Він чекає на гостей, тому приготував торти, але бешкетниця мишка взяла і з'їла по шматочку. Залишився лише один шматочок, який вона відрізала, але з'їсти не встигла. Знайдіть, від якого торта цей шматочок.

Ви всі молодці, справилися і з цим завданням, отже, отримайте п'ятий ключ.

Вправа 7. «Посмішка по колу».

Обладнання. Собачка.

Психолог. За цими дверима сховався собачка. Він хоче з вами повторити віршик-прощання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься наше кожне заняття.

В коло знову всі ставайте, (діти стають в коло)

Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)

Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)

Досусіда посміхніться, (посміхаються)

Вправа 8. «Зворотний зв'язок».

Обладнання. Білочка.

Психолог. За цими дверима сховалася білочка. Вона цікавиться вашими враженнями від заняття.

— Що сподобалось, що ні?

Білочка дякує за роботу та запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ 8.

ТЕМА: В ГОСТЯХ У ЗНАЙЛИКА

МЕТА: знайомити з моральними рисами людини, розвивати неординарне мислення, пам'ять, увагу, уяву, пізнавальну активність та інтерес, вчити правильно оцінювати себе та інших, виховувати доброзичливість, охайність у роботі.

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям повторити віршик-вітання з відповідними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

Треба в коловже нам стати (діти стають у коло)

І заняття розпочати, (беруться за руки)

Тож ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)

Руку дружби протягни, (протягують руки у центр кола)

Вправа 2. «Хто такий Знайлик».

Обладнання. Хлопчик Знайлик (зображений на малюнку або іграшка хлопчика)

Психолог. Діти, сьогодні ми з вами підемо в гості до Знайлика. Знаєте, чому хлопчика так назвали? Цей хлопчик дуже любить займатися і дізнаватися багато нового та цікавого і через це він дуже багато знає та вміє. А ви б хотіли багато чого знати та вміти? Так, то давайте зараз завітаємо до нього в гості, може, він і нас чогось цікавого навчить. Отже, в дорогу.

Інструкція. Діти стали один за одним та повторюють за психологом.

А йти ми будемо стежиною: шур-шур-шур-шур-шур-шур-шур (діти повторюють);

Болотом: чав-чав-чав-чав-чав-чав-чав (діти повторюють);

Озером: буль-буль-буль-буль-буль-буль-буль (діти повторюють);

Знову стежиною: шур-шур-шур-шур-шур-шур-шур (діти повторюють)

І от прийшли.

Діти вітаються зі Знайликом.

Вправа-гра 3. «Частина — ціле».

Обладнання: набір слів: дерево, стіл, собака, лялька, будинок, велосипед; листок, кришка, мотузка, хвіст, колесо, гвіздок.

Інструкція. Знайлик називає предмет, а діти мають назвати будь-яку його частину.

Наприклад: стілець — ніжка, спинка, сидіння;

каструля — ручка, кришка.

Потім навпаки: Знайлик називає частини предмета, а діти — ціле.

Наприклад: дверцята, полиці, ніжки — шафа.

Вправа 3. «Бджілки».

Обладнання: картки з бджілками, олівці.

Інструкція: знайти однакових бджілок та обвести в кружечок.

Психолог. Тепер Знайлик хоче перевірити, які ви уважні.

Вправа 4. «Розташуй правильно».

Обладнання: сюжетні малюнки з відомої дітям казки (на вибір: «Рукавичка», «Курочка ряба», «Ріпка»)

Інструкція: діти поділяються на 2 команди. Кожна команда отримує сюжетні малюнки — фрагменти казки. Завдання — розклас-ти малюнки так, як відбуваються події в казці. Завдання однако-ве для обох команд, перемагає та, яка виконала його швидше.

Психолог. Тепер Знайлик хоче перевірити вашу пам'ять, спробуйте згадати казку і відтворити події, що в ній відбувалися одна за одною.

Вправа-гра 5. «Навіщо і чому».

Інструкція. Психолог ставить запитання, а діти повинні логічно на них відповісти.

Навіщо:

... нам потрібні книжки? ... потрібні ножиці? ... потрібна парасолька? ... люди ходять на роботу?

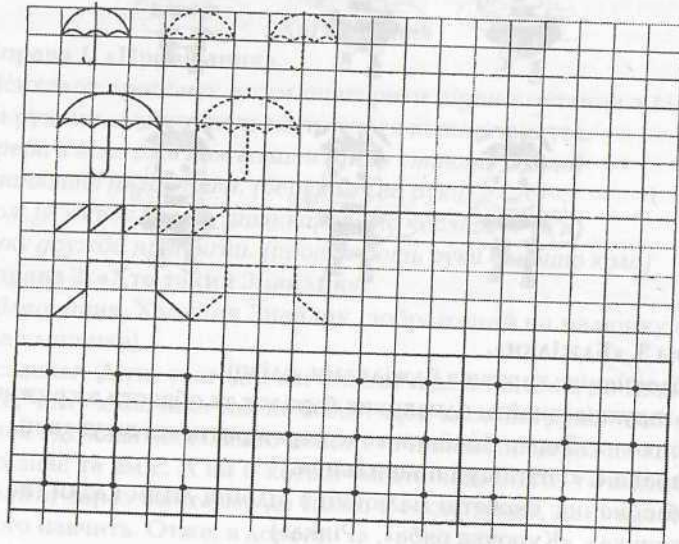
Чому: ... взимку вмикають опалення? ... влітку немає снігу? ... кіт не вміє літати?

Вправа 6. «Обведи і допиши».

Обладнання: Картки, олівці.

Інструкція. Діти мають обвести по контуру та спробувати нама-лювати самостійно за зразком.

Психолог. Тепер Знайлик хоче перевірити, як ви вправно вмієте писати.

Вправа 7. «Посмішка по колу».

Психолог. От і закінчилася наша подорож. Час повертатися, тож давайте подякуємо Зіншлику за цікаві завдання, що допоможуть нам стати розумнішими та кмітливішими.

Психолог пропонує дітям стати в коло і повторити віршик-про-щання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься кожне за-няття.

Вколо знову всі ставайте, (діти стають в коло)

Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)

Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)

Досусиди посміхніться, (посміхаються)

Тепер треба пройти такий же шлях до садочка: стежиною: шур-шур-шур-шур-шур-іур-шур (діти повторюють);

Болотом: чав-чав-чав-чав-чав-чав-чав (діти повторюють);

Озером: буль-буль-буль-буль-буль-буль-буль (діти повторюють);

Знову стежиною: шур-шур-шур-шур-шур-шур-шур (діти повто-рюють)

Вправа 8. «Зворотний зв'язок».

Психолог цікавиться враженнями дітей від подорожі.

— Що сподобалось, що ні?

Дякує за роботу та запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ 9.

ТЕМА: НЕЗВИЧАЙНА ПОДОРОЖ

МЕТА: перевірити знання, вміння, навички дітей; розвивати ува-гу, пам'ять, логічне мислення, пізнавальну активність; виховувати доброту, гостинність, працелюбність, чесність

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям повторити віршик-вітання з відповід-ними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

Треба в коло вже нам стати (діти стають у коло)

Із заняття розпочати, (беруться за руки)

То ж ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)

Руку дружби протягни, (протягують руки у центр кола)

Вправа 2. «Колобок».

Обладнання. Колобок.

Психолог. Сьогодні ми з вами вирушимо у невеличку подорож країною Казок, де перевіriamo, які казки в знаєте, які любите, адже казки вчать нас бути слухняними, добрими, милосердними, привіт-

ними. Будемо виконувати різні завдання для того, щоб розвивати свій мозок і бути розумними і кмітливими. А допомагати нам буде добрий і веселий герой казки, відомої вам з дитинства:

*Зтіста вилекли його,
Іноклаліна вікно.
Підсушив собі він бік,
Тай від баби з дідом утік (колобок).*

Вправа 3. «Карта подорожі».

Обладнання. Карта подорожі колобка, (див. після заняття)

Психолог. Пам'ятаєте казку «Колобок»? Що зробив Колобок не слухаючись бабу та діда? (*Втік*). А куди він далі покотився, ви знаєте? Наш колобок приготував нам карту, щоб ми не загубилися, коли йтимемо по його слідах. Але карта не проста, вона не лише показує напрямок руху, але й має для вас завдання, які для вас приготували герої казки. Лише виконавши їх ми з вами зможемо йти далі. Готові? Отож роздивимося карту — і в дорогу.

Вправа 3. «Зайчик».

Обладнання. Зайчик.

Психолог. Діти, давайте згадаємо, кого першого зустрів колобок? Ой, подивіться це ж Зайчик! Отже, ви маєте рацію, першим зустрівся зайчик. Ой, а що це він читає, він просить нас послухати:

Якось вітер пригнав величезну хмару до лісу.

Всі звірі там просили дощу, бо навіть струмочки пересохли від засухи. Гинули лісові квіточки.

От тільки хмара була така розлючена, що її розбудили, а вона саме дивилась веселкові сні, що влаштувала над лісом справжнісіньку зливу. А злість виганяла громом і блискавками.

126

Та нічого б поганого не сталося, якби одна з найсильніших блискавок не влучила у старого всохлого дуба, який був домівкою для мудрої сови.

Вона саме повернулася вранці з полювання і міцно спала, коли почувли тріск і відчула запах диму.

Треба було втікати. Негайно!

Вогонь перекидався наближчі дерева.

Звірі кинулись втікати до річки. Але не хотілося покидати рідні домівки, тому вирішили гасити вогонь.

Звірі стали у кілька рядів, підібрали якісь посудини, що були поруч: хтось наливав воду, а хтось передавав її до тих, хто були ближче до вогню.

Всі великі тварини — олені, лосі, ведмеді — стояли в один рядок. Воду вони передавали у старих вибитих колодах. А вогонь гасили найбільший.

Менші — вовки і лисиці, а ще дикі кабани і рисі прудко передавали воду, щоб гасити вогонь.

А маленькі зайчики і білочки, миші і жачки носили воду у половинках горіхів і в листочках. Та й вогонь вони гасили найменший.

У повітрі звірям допомагали птахи. Вони носили воду під крилами і лили її на джерело вогню.

Та й грозова хмара, як побачила, що натворила, відразу ж розгубила всю свою злість і полила з неба рясний дощик.

Спільними зусиллями пожежу влісі загасили.

А звірята були такі раді, що влаштували свято.

Вітер тепер завжди питає дозволу у хмари, коли збирався її कुдись віднести.

А хмара, в свою чергу, боялася сильно злитися.

Психолог. Діти, зайчик запитує, а чого сталася пожежа?

Як же їм вдалося загасити пожежу?

А хто їм допоміг?

Добре, ви молодці, давайте рухатись далі.

Вправа 4. «Вовчик».

Обладнання. Вовчик, рахівні математичні палички.

Психолог. Діти, кого зустрів колобок після зайчика? Правильно — Вовчика. А що це він тут робить. Погляньте, діти він хоче викласти з паличок квітку, та в нього не виходить, він просить вас йому допомогти. Давайте спробуємо.

Молодці, ви справилися, рухаємось далі, і хто це в нас на карті далі сидить.

Вправа 5. «Ведмедик».

Обладнання. Ведмедик, торбинка, предмети: ручка, іграшка, книжечка, цукерка, намисто, м'ячик, ключик, яблуко, окуляри, шишка, розчіска, зубна щітка.

Інструкція: діти мають просунути руку до торбинки, взяти предмет та, не дістаючи його, на дотик відгадати, що це.

Психолог. Діти, кого зустрів Колобок після Вовчика? Так, Ведмедика, він теж хоче з вами погратися. Він приготував чарівний мішечок, в мішечку сховалися предмети, які вам знайомі, ваше завдання: засунути туди руку, взяти в руку один з предметів і на дотик спробувати визначити, що потрапило вам до рук?

Молодці, ви із цим завданням справилися. Рухаємось далі.

Вправа 6. «Лисичка».

Обладнання: Лисичка, маленькі колобки без обличчя, олівці.

Психолог. У вас на столі є маленькі Колобочки, давайте домалюємо їм обличчя.

Якщо вам сподобалося наше заняття, у вас гарний настрій, добре себе відчуваєте, намалюйте радісне обличчя.

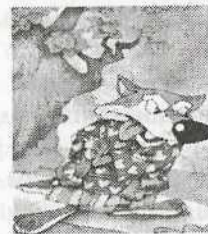
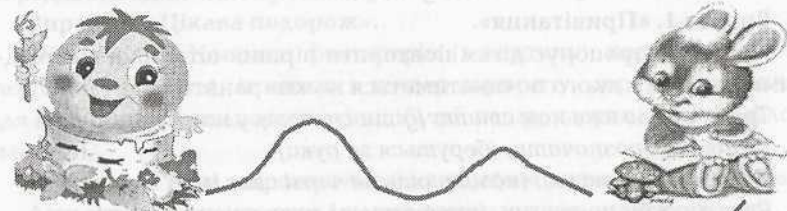
Якщо вам не все сподобалося, вам не зовсім цікаво, намалюйте похмуре обличчя.

Якщо вам не подобається заняття, вам було нудно і не весело, все байдуже, нічого не цікавить — намалюйте сердите обличчя.

Вправа 7. «Посмішка по колу».

Психолог пропонує дітям стати в коло і повторити віршик-прощання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься кожне заняття.

*Вколо знову всі ставайте, (діти стають в коло)
Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)
Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)
Досусіда посміхніться, (посміхаються)*

ЗАНЯТТЯ 10.

ТЕМА: КРАЇНА «ФАНТАЗУВАННЯ»

МЕТА: вчити творчо мислити, розвивати фантазію, уяву, неординарне мислення, прищеплювати нові форми поведінки.

Хід заняття

Вправа 1. «Привітання».

Психолог пропонує дітям повторити віршик-вітання з відповідними рухами, з якого починатиметься кожне заняття.

Треба в коло вже нам стати (діти стають у коло)

І заняття розпочати, (беруться за руки)

Тож ім'я своє назви, (називають по черзі своє ім'я)

Руку дружби протягни, (протягують руки у центр кола)

Вправа 2. «Фантазери».

Психолог. Діти, чи знаєте ви, хто такі фантазери і що значить фантазувати?

Я зараз розповім вам одну історію, а ви уважно послушайте.

Зустрілися в садочку два друга Тарас і Павло і почали один перед одним вихвалитися.

Тарас каже: я вчора літав по місту і зустрів Карлсона, він поділився зі мною варенням, ми довго розмовляли і він розповідав мені смішні історії.

— А як же ти літав, в тебе ж крил немає? — спитав Павло.

— Та я, коли захочу, можу їх зробити і полетіти.

— А я, — почав Павло — вчора пірнув глибоко в море і там Акула мені розказала свій секрет.

— Як? — здивувався Тарас, — ти ж не вмєєш плавати під водою. І мову риб ти не знаєш!...

Діти і далі б сперечалися, хто з них говорить правду, а хто ні, якби не втрутилася вихователька і не сказала:

— Всі ваші історії — це бурхлива ваша фантазія. Це дуже добре, що ви можете видумувати історії, які насправді можуть трапитися лише в казках та мультиках.

Хлопці подивились один на одного та розсміялися.

Ось така історія. Тепер вам зрозуміло, хто такі фантазери (ті, хто придумують нереальні історії).

Вправа 3. «Фантазери».

Обладнання. Іграшка (ведмедик, зайчик, лялька на вибір).

Інструкція. Діти мають передавати один одному іграшку і придумувати, що з нею трапилося.

Психолог. Діти, сьогодні ми маємо завітати до країни «Фантазувані», але для цього нам треба підготуватися. Тому зараз ми з вами станемо фантазерами, повчимося трішки фантазувати. Я даю вам таку іграшку. Для початку давайте вигадємо їй ім'я. Далі ми будемо передавати один одному і вигадувати, що з нею трапилося.

Вправа 4. «Цікава подорож».

Обладнання. Ковпаки фантазерів (з картону), королева «Фантазувані» (лялька), іграшки з кіндерсюрпризу, дерев'яні кубики для будівництва, кольорові олівці, білий папір, надувні кульки, фломастери,

Інструкція. Діти закривають очі і виконують команди психолога.

Діти отримують іграшки і мають виконати завдання королеви.

Психолог. Діти, закрийте, будь ласка, очі. Тепер ви не звичайні діти, а фантазери, і ми з вами вирушаємо у країну Фантазуванію. Готові?

[Діти відкривають очі, а перед ними королева Фантазія].

Діти, це королева Фантазія, і вона хоче зробити з вас справжніх фантазерів. Вона приготувала для вас випробування, після проходження яких ви отримаєте дипломи фантазерів.

Отже, *перше завдання:* зараз вам потрібно придумати собі незвичайне ім'я.

Молодці, *друге завдання:* ви отримуєте іграшки, вам потрібно вигадати та побудувати своє королівство.

Тепер переходимо до *третього завдання:* вам потрібно вибрати короля, королеву та принца або принцесу і їм теж придумати ім'я.

У п'ятому завданні: вам потрібно влаштувати для принца чи принцеси свято — День народження. Для цього вам потрібно:

— запросити гостей, а гості що приносять? Правильно — подарунки. Але ці подарунки ви намалюєте для гостей самі, а потім розкажете, що ж подарували принцям та принцесам;

— що ще потрібно для гарного настрою на Дні народження? А може, прикрасити королівство? Це було б чудово. Ось вам надувні кульки, вам потрібно їх надуть, а потім ще й розмалювати, щоб вони були не звичайними, а королівськими. Візьміть фломастери та легенько на них щось намалюйте;

— все це добре, а чим будете пригощати гостей? Що обов'язково має бути за святковим столом на Дні народження? Так, торт.

Торт ми зараз спечемо з вами разом. Нам для тарту, що потрібно? Для тіста — борошно, цукор, сметана, яйця, масло, згущене молоко, для крему — сметана та цукор. Але оскільки цих інгредієнтів у нас

зараз немає, то ними ви будете самі. Станемо разом в круг — це велика миска для тіста. Тепер я визначу, хто ким є, і ви, почувши свою назву, плигаєте до миски. Отже, почали!

- Борошно плиг у миску;
- Цукор плиг;
- Сметана і так далі.

Вправа 5. «Ми — фантазери!»

Обладнання: дипломи фантазерів.

Інструкція: психолог пропонує дітям виконати останнє завдання: розповісти про їх власні дні народження, як вони проходять, і вручає їм дипломи фантазерів.

Психолог. Діти, от і закінчилися завдання-випробування. Але я хочу почути від вас, як проходять Дні народження у вас. Розкажіть коротенько, як ви святкуєте свої Дні народження, що Вам дарують.

Вправа 6. «Посмішка по колу».

Психолог пропонує дітям стати в коло і повторити віршик-прощання з відповідними рухами, яким закінчуватиметься кожне заняття.

*В коло знову всі ставайте, (діти стають в коло)
Пострибайте, покружляйте, (підстрибують, кружляють)
Вправо, вліво подивіться, (повертають тулуб вправо, вліво)
До сусіда посміхніться, (посміхаються)*

Вправа 7. «Зворотний зв'язок».

Психолог цікавиться враженнями дітей від заняття.

— Що сподобалось, що ні?

Дякує за роботу та запрошує на наступне заняття.

*Продовження публікації авторських розробок занять
(заняття 11-15) у наступному випуску збірника.*

Література:

1. Баранова Э. А. Диагностика познавательного интереса у младших школьников и дошкольников / Э. А. Баранова. — СПб.: Речь, 2005. — 128 с.
2. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л. И. Божович. — М., 1968. — 255 с.
3. Марінушкіна О. Є. Порадник практичного психолога / О. Є. Марінушкіна, Ю. О. Замазій. — Х.: Вид. група «Основа», 2007. — 240 с.
4. Обухова Л. Ф. Детская психология: теории, факты, проблемы / Л. Ф. Обухова. — М.: Тривола, 1995. — 196 с.
5. Самоукина Н. В. Игры в школе и дома: Психологические упражнения и коррекционные программы / Н. В. Самоукина. — М.: Новая школа, 1995. — 165 с.

References:

1. Baranova, E. A. (2005). *Dyagnostyka poznnavatel'nogo interesa u mladshego shkolnykh i doshkolnykh* [Diagnosis in formative Interest in junior schoolers and preschoolers]. St. Petersburg: Rech.
2. Bzhovych, L. Y. (1968). *Lychnost i ee formirovaniye v detskom vozraste* [Personality in Formation of Child Aged]. Moscow.
3. Marinushkina, O. Ye., & Zamazii Yu. O. (2007). *Poradnyk praktychnogo psykhologa* [Advisor of practical psychologist]. Kharkiv: Osнова.
4. Obuhova, L. F. (1995). *Detskaya psikhologiya: teoriya, fakty, problemy* [Child psychology: Theory, facts, problems]. Moscow: Tryvola.
5. Samoukina, N. V. (1995). *Igry v shkole i doma: Psikhologicheskiye uprazhneniya i korrektsionnye programy* [Games in school and at home: Psychological exercises and correctional programs]. Moscow: Novaya shkola.

УДК 376-056.26: 617.75: 376.016: 62 / 64]-053.4

Легкий О. М.

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України,
старший науковий співробітник

ФОРМУВАННЯ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ

У статті представлено початок розвитку ігрової діяльності дошкільників з глибокими порушеннями зору, пізнання властивостей навколишніх предметів та формування уявлень про довкілля у процесі трудового виховання.

Ключові слова: полісенсорне сприймання, дотикове обстеження предметів, ігрова діяльність, дошкільники з порушенням зору.

Легкий О. М.

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України,
старший науковий співробітник

ФОРМИРОВАНИЕ ИГРОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОШКОЛЬНИКОВ С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ТРУДОВОГО ВОСПИТАНИЯ

В статье представлено начало развития игровой деятельности дошкольников с глубокими нарушениями зрения, познание свойств окружающих предметов и формирование представлений об окружающей среде в процессе трудового воспитания.

Ключевые слова: полисенсорное восприятие, осязательное обследование предметов, игровая деятельность, дошкольники с нарушениями зрения.